

Deze factsheet presenteert de belangrijkste cijfergegevens van het voorbije decennium over de omvang van NPS (o.a. GHB, ketamine) in Vlaanderen en België.

We bespreken achtereenvolgens:

- het gebruik bij verschillende groepen;
- sterftecijfers;
- de hulpvraag bij personen die NPS gebruiken;
- gegevens over verkeer;
- gegevens van politie en justitie;
- de beschikbaarheid en samenstelling;
- COVID-19.

Deze factsheet maakt deel uit van een reeks factsheets over verschillende producten. Het document ['achtergrond bij de factsheets'](#) geeft meer uitleg bij de gebruikte cijfers.

In deze factsheet staan heel wat cijfers uit 2020 en 2021, twee jaren waarin de impact van de coronapandemie groot was. We wijden aan het eind van de factsheet een hoofdstukje aan specifieke resultaten in coronatijden. Maar houd doorheen het hele document in het achterhoofd dat bepaalde veranderingen of evoluties in 2020 en 2021 het gevolg kunnen zijn van de sterk veranderde maatschappelijke context (o.a. lockdownperiodes, langdurige coronamaatregelen en de sluiting van het uitgaansleven, scholen, eventzalen, sportkantines e.a.).

Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS) is een verzamelnaam voor een heel gamma aan stoffen die meestal de effecten van bekende illegale drugs proberen te imiteren. Ze zijn meestal synthetisch, maar kunnen ook plantaardig zijn. Velen zijn chemisch gelijkaardig aan klassieke drugs, maar nét verschillend genoeg van structuur om buiten de reikwijdte van de huidige (internationale) drugwetgeving te vallen. Vandaar ook de term 'legal high'. Toch is de samenstelling van verkochte NPS niet altijd duidelijk. De effecten dus evenmin. De wet wordt ook voortdurend aangepast om deze stoffen alsnog te verbieden.¹ Om dit probleem aan te pakken trad op 26 september 2017 in België een nieuwe wetgeving in voege die alle NPS in één keer illegaal maakt. Het nieuwe KB somt groepen van psychoactieve stoffen zoals (amfetamines, cathinones, tryptamines, piperazines,

synthetische cannabinoïden, en fentanyl) op. Hierdoor zijn niet alleen de bestaande NPS illegaal maar meteen ook alle nieuwe drugs die nog ontwikkeld worden binnen die groepen.²

GHB, ketamine, 2-CB zijn voorbeelden van enkele bekende NPS.

- **GHB** (gamma-hydroxy-boterzuur) is een kleur- en geurloze vloeistof die verdovend werkt. Een lage dosis geeft een roes vergelijkbaar met dronkenschap. De basisgrondstof is GBL (gammabutyrolactone). Meer en meer wordt GBL ook als drug op zich gebruikt.
- **Ketamine** is een snelwerkend verdovingsmiddel dat wordt gebruikt bij de verzorging van brandwonden en in de veeartsenij. De laatste jaren duikt het middel als drug op in het uitgaansmilieu onder de naam 'special K'. Illegale ketamine komt voor in tablet- of poedervorm en wordt geslikt of gesnoven. Ketamine heeft het effect van een dissociatief tripmiddel wat wil zeggen dat men bij het gebruik van het middel een scheiding ervaart tussen geest en lichaam.
- **2C-B** (of 2,5-dimethoxy-4-bromophenylethylamine) is een synthetisch oppeppend en bewustzijnsveranderend middel. Afhankelijk van de dosis zijn de effecten vergelijkbaar met die van xtc of lsd. Chemisch is het product vergelijkbaar met mescaline (een hallucinogene stof).

Het EMCDDA hanteert volgende indeling om de NPS-markt te definiëren³:

- **Legal highs:** Producten die chemisch gelijkaardig zijn aan conventionele drugs (xtc, cannabis, ...), maar nét verschillend genoeg van structuur om buiten de geldende drugwetgeving te vallen. Deze producten worden vaak in aantrekkelijke verpakkingen op de markt gebracht en worden meestal verkocht in zogenaamde smartshops en online.
- **Research chemicals:** De term stamt af van de idee dat het om chemische stoffen gaat die werden gebruikt in onderzoekssettings en werden uitgekozen door personen die recreatief drugs gebruiken. Ze worden ook verkocht als uitsluitend bedoeld voor wetenschappelijke doeleinden en niet voor menselijke consumptie. Ze worden meestal aangeboden onder het mom van plantenvoeding of bazout.
- **Voedingssupplementen en energy drinks:** Psychoactieve stoffen die verkocht worden onder het mom van voedingssupplementen. Ze

worden voornamelijk verkocht aan mensen die hun lichaam en geest willen versterken.

- **Designer drugs:** Psychoactieve stoffen die op basis van chemische precursoren geproduceerd worden in illegale laboratoria. De term verwijst naar niet-gereguleerde psychoactieve stoffen, met opzet 'ontworpen' om de effecten van klassieke illegale drugs na te bootsen door de chemische structuur van een bestaande illegale drug licht te wijzigen met als doel zo de wet en bestaande controles te omzeilen.
- **Medicatie:** voorschrijfplichtige psychoactieve medicatie die via patiënten of op illegale manier in het drugcircuit terechtkomen.

Gebruik

Algemene bevolking

In 2018 had 0,3% van de Vlaamse bevolking tussen 15 en 64 jaar de afgelopen 12 maanden NPS gebruikt. 0,4% gebruikte de afgelopen 12 maanden ketamine.⁴

In Europese landen liep de prevalentie van het gebruik van NPS (met uitzondering van ketamine en GHB) onder volwassenen (15-64 jaar) het afgelopen jaar uiteen van 0,1% tot 1,4% met een gemiddelde van 0,6% in de 15 landen die over deze leeftijdsgroep gegevens hadden. Onder jongvolwassenen (15-34 jaar) varieerde de prevalentie in het afgelopen jaar van 0,2% tot 3,2%, met een gemiddelde van 1,1% in de 12 landen met gegevens.⁵

15-24-jarigen

Onderzoek in Europa in 2014 gaf aan dat 8% van de jongeren tussen 15 en 24 jaar ooit NPS^a had gebruikt. 3% deed dat de afgelopen 12 maanden en 1% in de laatste dertig dagen.

In 2011 had 5% van de jongeren ooit NPS gebruikt. De meeste laatstejaarsgebruikers kochten of kregen deze middelen van vrienden (68%), 27% kocht ze bij een dealer, 10% bij een gespecialiseerde winkel en 3% via internet. NPS werden het meest gebruikt op een feest of samen met vrienden.

Van de Belgische jongeren die in dit onderzoek bevestigd werden, gebruikte 8% ooit NPS. 2% deed dat de afgelopen 12 maanden en 1% de laatste dertig dagen. De meeste laatstejaarsgebruikers kochten of kregen deze middelen van vrienden (87%), 35% kocht ze bij een dealer, 30% bij een gespecialiseerde winkel en 3% via internet.⁶

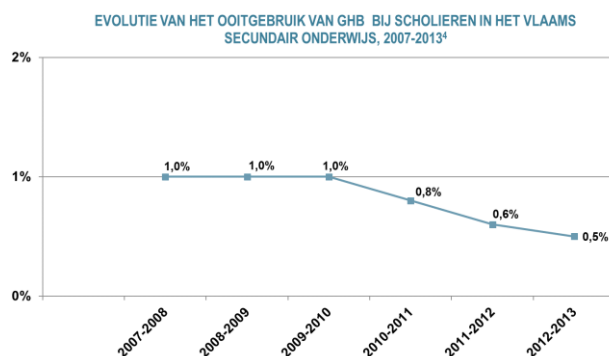
Scholieren in het secundair onderwijs

Sinds het schooljaar 2013-2014 wordt GHB-gebruik niet meer bevestigd.

Tijdens het schooljaar 2012-2013 zei 0,5% van de leerlingen dat ze ooit GHB namen, 0,2% deed dat het laatste jaar.⁷ Ter vergelijking: 10% van de leerlingen gebruikte het laatste jaar cannabis. Het gebruik van GHB kwam enkel voor bij een kleine groep onder de twee oudste leeftijdscategorieën.

Meer jongens dan meisjes gebruikten ooit GHB. Tevens zijn er meer leerlingen uit het BSO die aangeven dat ze ooit GHB gebruikten in vergelijking met leerlingen uit het ASO en TSO.

Het gebruik van GHB werd pas sinds 2007 gemeten. Het oitgebruik van GHB nam sindsdien af van 1% tot 0,5%.

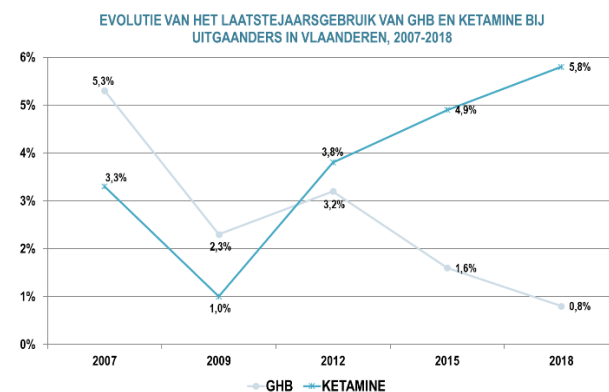
In 2019 werd in Europa het laatstejaarsgebruik van NPS bij scholieren tussen 15 en 16 jaar geschat op 2,4%.⁸

Studenten in het hoger onderwijs

2% van de studenten in het hoger onderwijs in Vlaanderen gaf in een bevestiging in 2017 aan dat ze de afgelopen twaalf maanden NPS gebruikt hadden. 2% gebruikte ketamine en 0,7% GHB.⁹

Uitgaansleven

11% van de uitgaanders in Vlaanderen zei in 2018 dat ze ooit GHB hadden gebruikt. 17% gebruikte ooit ketamine. 0,8% gebruikte het laatste jaar GHB en 6% ketamine. Deze middelen werden vooral occasioneel gebruikt. Het laatstejaarsgebruik van GHB kent sinds 2007 een terugval (van 5% naar 0,8%). Het laatstejaarsgebruik van ketamine kent sinds 2007 een duidelijke stijging (van 3% naar 6%).¹⁰

Personen die drugs gebruiken

Van de Belgische deelnemers aan de *Global Drug Survey (GDS)* van 2019^b gebruikte 37% ooit ketamine, 23% gebruikte 2C-B, 10% GHB, 10% mefedrone en 5% synthetische cannabis. De afgelopen twaalf maanden kwam gebruik van ketamine nog bij 27% voor, gebruik van 2C-B bij 14% en GHB bij 4%. De GDS richt zich specifiek op respondenten die middelen gebruiken^c. De resultaten van dit

van 25 jaar waarvan de meerderheid regelmatig uitging en het afgelopen jaar illegale drugs nam.

^c Deelnemers aan GDS 2018 waren hoofdzakelijk mannen, met een gemiddelde leeftijd van

^a In dit onderzoek gedefinieerd als substanties die het effect van illegale middelen imiteren.

^b Deelnemers aan dit onderzoek waren hoofdzakelijk mannen, met een gemiddelde leeftijd

onderzoek zeggen dan ook enkel iets over personen die drugs gebruiken en niet over de algemene bevolking.¹¹

Gedetineerden

Uit onderzoek bij gedetineerden in Vlaanderen in 2015-2016 bleek dat 35% tijdens detentie drugs^d gebruikte. Over het type drugs zijn nog geen cijfers beschikbaar. 25% meldde een life-time diagnose van een middelengerelateerde stoornis en 26% was al behandeld voor alcohol- of drugproblemen.¹²

Sterfte

In de periode 2008-2018 overleden in het Vlaams gewest 598 personen, waarvan 464 mannen en 134 vrouwen, als gevolg van het gebruik van illegale drugs.¹³ In de doodsoorzakenstatistiek werden geen sterfgevallen geregistreerd die specifiek te wijten zijn aan gebruik van NPS.

Hulpvraag

Niet alle types hulpverlening registreren op een uniforme of overkoepelende manier hulpvragen die gelinkt zijn aan problemen door gebruik van NPS. Daarnaast kunnen dubbeltellingen voorkomen. Er zijn dus geen globale uitspraken mogelijk over hoeveel personen NPS gebruiken en in behandeling zijn in België.

Een stijging of daling in het aantal personen dat hulp zoekt omwille van druggebruik is niet zo eenvoudig te interpreteren. Het kan gaan om een toe- of afname van het aantal personen dat op een problematische wijze drugs gebruikt in de maatschappij. Evenzeer kan het wijzen op een verandering in het hulpaanbod, in de toegankelijkheid van de hulpverlening of in het verwijzingsbeleid. Er kunnen zich ook wijzigingen voorgedaan hebben in de manier van registreren.

Vanaf 2013 werden in het registratiesysteem van **De Druglijn** de categorieën 'smartdrugs/ecodrugs' en de categorie 'mefedrone, ...' samengevoegd tot de nieuwe categorie NPS. In 2020 kwam in 1,5% (n=103) van de contacten van De Druglijn waarin een specifiek middel ter sprake kwam NPS aan bod. Dit is een verdubbeling (+51%) ten opzichte van het jaar 2019. Daarnaast kwam in 1,2% (n=81) van de contacten GHB aan bod en in 2,1% van de contacten ketamine (n=148). Tussen 2010 en 2020 was er sterke toename in het aantal vragen over ketamine (van 15 naar 148).¹⁴

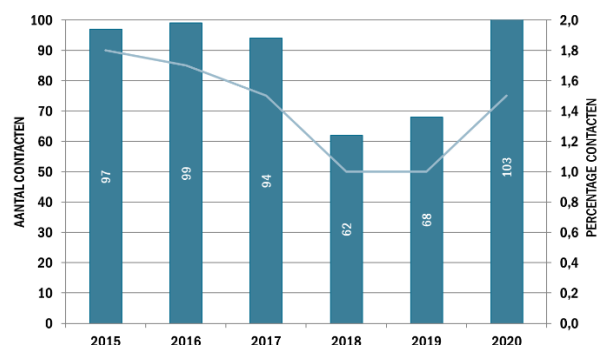
25 jaar waarvan de meerderheid regelmatig uitging en het afgelopen jaar illegale drugs nam.

^d Onder gebruik van drugs wordt in dit onderzoek het gebruik van illegale drugs en het gebruik van niet voorgeschreven medicatie begrepen. De onderzoekers benoemen dit als volgt: 1) cannabis, hasj, 2) heroïne, 3) andere opiaten (zoals morfine, fentanyl) zonder voorschrift, 4) cocaïne, crack, 5) amfetaminen, speed, 6) ecstasy (xtc), MDMA, designerdrugs, 7) lsd, acid, 8) slaap- en kalmeermiddelen (benzodiazepinen) zonder voorschrift, 9) methadon, Subutex (buprenorfine), Suboxone, zonder voorschrift; 10) steroïden, en 11) andere illegale drugs.

^e Een zorgperiode is een dossier gekoppeld aan de behandeling van een probleem bij een persoon. De zorgperiode start bij de aanmelding en eindigt bij de administratieve afsluiting.

^f Het kan gaan om cannabis, opiaten, cocaïne, andere stimulantia, hallucinogenen, inhaleermiddelen of andere psychoactieve middelen.

AANTAL CONTACTEN BIJ DE DRUGLIJN VOOR NPS, 2015-2020

In de **Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW)** had in 2020 3% van het totaal aantal cliënten op het onthaal (n=3.083) een verslavingsproblematiek. NPS werden in de CAW niet specifiek geregistreerd.¹⁵

Van de 57.804 zorgperiodes^e die in 2017 in alle **Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)** van Vlaanderen en Brussel werden geregistreerd, had 3% betrekking op een persoon waarbij de diagnose 'stoornis gebonden aan illegale middelen' is gesteld (1.848 zorgperiodes). NPS werd niet specifiek geregistreerd.¹⁶

Bij 1.783 **opnames in algemene ziekenhuizen** in België in 2019 was de hoofddiagnose 'een stoornis gebonden aan een illegaal middel' (misbruik of afhankelijkheid, of onbepaald)^f. Dat stemde overeen met drie op 10.000 ziekenhuisopnames^g. Het grootste deel van deze opnames gebeurde via een spoedopname (n=1.492)^h.

Bij opnames in algemene ziekenhuizen kwamen aan een middel gebonden stoornissen meer voor als nevendiagnose (n=29.498). NPS werden niet specifiek geregistreerd.¹⁷

In 2019 werden in België 131.786 **psychiatrische opnames** geregistreerd. Bij 9.558 opnames was er sprake van een druggelateerde stoornis als hoofddiagnose (7%). Bij 5.479 psychiatrische opnames werd een druggelateerde stoornis als nevendiagnose geregistreerd (4%). NPS werden niet specifiek geregistreerd.¹⁸

In de **gespecialiseerde centra voor mensen met een verslavingsproblematiek** erkend door het RIZIVⁱ kwam behandeling voor NPS niet veel voor. Het aantal cliënten dat in deze centra behandeld werd voor GHB als voornaamste middel steeg tussen 2005 en 2017 van 22 naar 116. Ketamine als voornaamste middel kwam in 2017 in 56 nieuwe behandelingen voor.¹⁹

^g In 2019 zijn in totaal 5.397.576 opnames geregistreerd in de Minimale Klinische Gegevens (MKG).

^h Dit betekent dat de eerste verpleegeenheid, een verpleegeenheid voor spoedgevallen was. Nadien werd de patiënt gehospitaliseerd en werd hij vervolgens opgenomen in een of meerdere andere verpleegeenheden. De patiënten die niet werden gehospitaliseerd zijn niet opgenomen in deze cijfers (dit betreft patiënten die enkel een ambulante contact op de spoedgevallendienst hebben). Voor deze ambulante contacten worden geen diagnoses geregistreerd.

ⁱ Dit zijn medisch sociale opvangcentra (MSOC), dagcentra voor ambulante begeleiding, residentiële crisiscentra voor kortdurende opvang, residentiële behandelingscentra en therapeutische gemeenschappen.

In 2020 werden in de **Treatment Demand Indicator (TDI)**^j 95 personen geregistreerd die behandeld werden voor gebruik van GHB als voornaamste product. 75% was 30 jaar of ouder. Het ging om 27% vrouwen. 18% was voor het eerst in behandeling.

79 personen werden behandeld voor ketaminegebruik als voornaamste product. 18% was vrouw en 47% was voor het eerst in behandeling. 79% van de patiënten bevond zich in de leeftijdscategorie 20-29 jaar.¹⁹

Uit de gegevens van het **project Spuitenruil Vlaanderen** voor 2019 bleek dat 18% van de bezoekers van spuitenruilpunten de laatste vier weken NPS gebruikte. 60% gaf aan ooit NPS te hebben gebruikt.²⁰

In 2020 gebruikte 43% ooit GHB en 35% ketamine. Tijdens de laatste vier weken gebruikte 31% GHB en 14% ketamine.²¹

Verkeer

Er zijn geen cijfers voorhanden over het gebruik van NPS in het verkeer.

De federale en de lokale politie stelden in 2020 in België 10.914 processen-verbaal op in verband met rijden onder invloed van drugs. Dit was een aanzienlijke stijging tegenover 2019 (+12%), bijna een verdubbeling tegenover vijf jaar eerder en bijna een vervijfvoudiging tegenover tien jaar geleden. Het is echter niet duidelijk of het aantal controles ook gestegen is over de jaren en in welke mate dit deze stijging in PV's (deels) verklaart. 94% van de overtreeders waren mannen. 39% was tussen 25 en 34 jaar en 34% tussen 18 en 24 jaar oud. Meestal ging het om autobestuurders (74%) maar in 11% van de gevallen werd een proces-verbaal opgesteld voor een bestuurder van een vrachtwagen. Over welk middel het gaat, werd niet gepreciseerd.²²

Politie en justitie

In België zijn hoofdzakelijk cijfers beschikbaar over de overtredingen van de drugwetgeving. Bij dit soort cijfers past het nodige voorbehoud. Dalingen of stijgingen in de cijfers wijzen niet altijd op een daling of stijging in de criminaliteit. De cijfers worden immers beïnvloed door veranderingen in nomenclatuur, veranderingen in federaal en lokaal veiligheidsbeleid, nieuwe procedures, de meldingsbereidheid van de bevolking, de registratiebereidheid van politiediensten, het beleid van andere instanties (bv. verzekeringsmaatschappijen) enzovoort.

Misdrijven

In 2020 registreerde de federale politie in het Vlaams gewest 244 feiten in verband met bezit van ketamine, 271 feiten in verband met bezit van GHB en 34 feiten in verband met bezit van mephedrone. Daarnaast werden 175 feiten in verband met handel in ketamine geregistreerd en 142 in verband met handel in GHB. Feiten in verband

met handel in mephedrone werden in mindere mate geregistreerd (n=35).²³

Inbeslagnames

In 2020 namen de opsporingsdiensten van de douane 68 kilogram NPS in beslag. Dit is daling van 60% ten opzichte van 2019.²⁴

Een aantal inbeslaggenomen producten werd door het Belgian Early Warning System on Drugs verder geanalyseerd om na te gaan of het om NPS ging.²⁵

Analyse van NPS bij inbeslagnames, 2019 (enkel wanneer 5 of meer keer geregistreerd).

Substantie	Vorm v/h staal	Aantal detecties
ocfentanil	poeder	22
MDMB-4en-PINACA	poeder	11
3-MMC	poeder	9

Beschikbaarheid en samenstelling van NPS

Hoe gemakkelijk zijn NPS te verkrijgen?

Onder 17-18-jarigen in het secundair onderwijs (schooljaar 2018-2019) dacht 22% gemakkelijk aan andere illegale middelen dan cannabis te kunnen geraken (ter vergelijking: 46% dacht gemakkelijk aan cannabis te geraken). Er werd echter niet verder gespecificeerd om welke andere illegale middelen het dan zou gaan. De laatste jaren is de gepercipieerde beschikbaarheid van illegale drugs relatief stabiel.²⁶

In 2014 gaf 20% van de 15-24-jarige Belgen aan dat ze binnen de 24 uur redelijk of zeer gemakkelijk aan NPS^k konden komen indien ze dit zouden willen.²⁷

Van de Belgische deelnemers aan de Global Drug Survey van 2017 die het afgelopen jaar illegale drugs gebruikten, kocht 9% het afgelopen jaar NPS. Meer dan de helft kocht deze middelen online.²⁸

Prijs en zuiverheid

In 2020 bedroeg de straatprijs voor GHB 9 euro (per 5 ml). Voor ketamine bedroeg de prijs 20 euro per gram.²⁹ Over de samenstelling van deze producten zijn geen cijfers voorhanden.

COVID-19

Het jaar 2020 werd getekend door de uitbraak van de COVID-19-pandemie. Maandenlang hield de verspreiding van het virus de wereld in de greep. Sciensano onderzocht of de maatregelen die werden genomen om het virus in te dammen een impact hadden op het gebruik van illegale drugs, door te kijken of er verschillen waren tussen de

^j In België wordt de hulpvraag omwille van middelengebruik geregistreerd via de Treatment Demand Indicator (TDI). Dit is een protocol met bijhorend registratiesysteem voor behandelingscentra die behandelingen aanbieden aan personen met een

middelengebonden problematiek (illegale drugs, alcohol of slaap- en kalmeermiddelen).

^k Hier gedefinieerd als substanties die het effect van illegale drugs imiteren.

periode voor en de periode na de genomen preventieve coronamaatregelen. In april 2020 werden twee bevragingen gehouden, die later in 2020 nog enkele keren werden herhaald. Van de eerste, de COVID-19-gezondheidsenquête waaraan mensen van 18 jaar en ouder konden deelnemen, zijn er vijf waves geweest in 2020. Van de tweede enquête, het COVID-19-online-drugsonderzoek specifiek bij mensen die drugs gebruiken, zijn er drie waves doorgegaan in 2020. Een belangrijke kanttekening die moet gemaakt worden is dat de steekproeven niet volledig representatief zijn, omdat de kenmerken van de onderzoekspopulatie sterk afwaken van die van de algemene bevolking in België of Vlaanderen.

In de COVID-19-gezondheidsenquête van december 2020 bleek 6% illegale drugs te hebben gebruikt in de voorgaande 12 maanden. Dat aandeel was iets hoger dan bij de eerste en tweede Covid-19-gezondheidsenquête van april 2020 (4%), maar kwam overeen met dat uit de grote Sciensano Gezondheidsenquête van 2018 (5%). Aangezien de referentieperiode de voorgaande 12 maanden was, was een mogelijke impact van COVID-19 hoe dan ook niet aantoonbaar. Daarom werd aan respondenten die illegale drugs gebruikten, gevraagd of ze die middelen in de eerste lockdownperiode meer, minder of evenveel gebruikten. In april 2020 gaf 24% aan meer illegale drugs te hebben gebruikt dan voorheen, terwijl 32% aangaf dat minder te hebben gedaan. 44% stelde dat het gebruikspatroon niet veranderd was.³⁰

Naarmate de coronacrisis evolueerde in 2020 steeg het aandeel mensen met een toegenomen gebruik ten opzichte van voor de crisis naar 35% in december. Daarmee kwam het aandeel mensen met een toegenomen gebruik op hetzelfde niveau als het aandeel mensen met een afgenomen gebruik (34%). Deze stijging is dus vooral ten koste gegaan van de groep mensen met een ongewijzigd gebruikspatroon ten opzichte van voor de crisis, dat daalde naar 32%. Meer vrouwen (45%) dan mannen (30%) gaven aan dat hun gebruik van illegale drugs toenam in vergelijking met de periode voor de coronacrisis. Een toename in gebruik was het grootst in de leeftijdsgroep 45-54 jaar.³¹

In het COVID-19 online drugsonderzoek uitgevoerd¹ bij ongeveer 3.500 Belgen die illegale drugs gebruikten, gaf 24% aan ketamine te hebben gebruikt in de voorbije 12 maanden.³²

Conclusie

Het gebruik van NPS komt op bevolkingsniveau zeer weinig voor. NPS zijn wel bekend bij Belgische jongeren tussen 15 en 24 jaar: 8% gebruikte deze middelen ooit. Recent gebruik van GHB en ketamine wordt vooral gerapporteerd door uitgaanders. Onder deze populatie varieerde het laatstejaarsgebruik van deze middelen van 0,8% tot 6%. De Belgische deelnemers aan de Global Drug Survey van 2019 meldden vooral ooitgebruik van ketamine (37%) en 2C-B (23%). Het afgelopen jaar kwam vooral gebruik van ketamine voor (27%).

De Druglijn merkte de laatste tien jaar een sterke toename in het aantal vragen over ketamine. Opvallend was ook dat in 2020 het aantal contacten bij De Druglijn waarin NPS aan bod kwam verdubbelde ten opzichte van 2019.

In de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, de algemene en de psychiatrische ziekenhuizen worden NPS niet specifiek geregistreerd waardoor we geen zicht hebben op de hulpvraag voor deze middelen. In de gespecialiseerde drughulpverlening is het aantal behandelingen omwille van NPS als voornaamste middel beperkt.

Bezoekers van spuitenruilpunten zijn bekend met NPS. In 2020 gebruikte 31% tijdens de laatste vier weken GHB en 14% ketamine.

In onderzoek tijdens de COVID-19-pandemie zei 24% van de Belgen die in 2020 illegale drugs gebruikten, ketamine te hebben gebruikt in de voorbije 12 maanden.

¹ Deze resultaten komen uit de derde wave van de enquête die werd uitgevoerd van 21 oktober tot 6 november 2020.

- ¹ Evenepoel, T., Schrooten, J., & Peeters, H. (2013). *Dossier Nieuwe Psychoactieve Stoffen*. Brussel: VAD.
- ² Schrooten, J. (2017). *Generieke wetgeving maakt alle Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS) illegaal*. Brussel: VAD. Gedownload op 20 december 2017 via <http://www.vad.be/artikels/detail/generieke-wetgeving-maakt-alle-nieuwe-psychoactieve-stoffen-nps-illegaal>
- ³ EMCDDA (2015). *New psychoactive substances in Europe. An update from the EU Early Warning System (March 2015)*. Lisbon: EMCDDA.
- ⁴ Drieskens, S., Charafeddine, R., Demarest, S., Gisle, L., Tafforeau, J. & Van der Heyden, J. (2019). *Health Interview Survey, Belgium, 1997 - 2001 - 2004 - 2008 - 2013 - 2018: Health Interview Survey Interactive Analysis*. Brussels: WIV-ISP. <https://hisia.wiv-isp.be/>. Aanvullende data op verzoek.
- ⁵ Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (2021). *Europees Drugsrapport 2021: Trends en ontwikkelingen*. Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie.
- ⁶ TNS Political & Social (2014). *Young People and Drugs. Flash Eurobarometer 401*. Brussel: Europese commissie.
- ⁷ Melis, S. (2014). *VAD-leerlingenbevraging in het kader van een Drugbeleid Op School. Syntheserapport schooljaar 2012-2013*. Brussel: VAD.
- ⁸ Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (2021). *Europees Drugsrapport 2021: Trends en ontwikkelingen*. Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie.
- ⁹ Van Damme, J., Thienpondt, A., Rosiers, J., De Bruyn, S., Soye, V., Sisk, M., Van Hal, G., & Deforche, B. (2018). *In hogere sferen? Volume 4. Een onderzoek naar het middelengebruik bij Vlaamse studenten*. Brussel: VAD.
- ¹⁰ Rosiers, J. (2019). *Uitgaansonderzoek 2018*. Brussel: VAD.
- ¹¹ Winstock, A., Barratt, M., Maier, L., Ferris, J. (2019). *Global Drug Survey 2019*. Belgium key findings report. London: GDS.
- ¹² Favril, L., & Vander Laenen, F. (2017). Psychofarmaca en drugsgebruik in Vlaamse gevangenis. *Verslaving*, 13(2), 85-97.
- ¹³ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (2020). *Statistiek van de doodsoorzaken 2001-2018*. Brussel: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Geraadpleegd van <http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Sterftecijfers/Statistiek-van-de-doodsoorzaken/>
- ¹⁴ De Druglijn (2021). *Evolutie van de contacten bij de Druglijn volgens middel 2001-2020*. Brussel: De Druglijn. Data op verzoek.
- ¹⁵ SOM (2021). *Data e-dossier CAW*. Borgerhout: SOM. Data bekomen op verzoek.
- ¹⁶ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (2018). *EPD registratiegegevens CGG*. Brussel: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Data op verzoek.
- ¹⁷ FOD volksgezondheid (2021). *Gegevens uit de databank MZG; de dato 24 12 2021*. Brussel: FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Dienst Data en Beleidsinformatie. Data op verzoek.
- ¹⁸ FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu (2021). *Minimale Psychiatrische Gegevens*. Brussel: FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Data op verzoek.
- ¹⁹ Antoine, J. (2021). *TDI-gegevens, Vlaams gewest, 2020*. Brussel: WIV. Data op verzoek.
- ²⁰ Windelinckx, T. (2020). *Rapport evaluatie onderzoek spuitenuit Vlaanderen 2019*. Antwerpen: Free Clinic.
- ²¹ Windelinckx, T. (2021). *Rapport evaluatie onderzoek spuitenuit Vlaanderen 2020*. Antwerpen: Free Clinic.
- ²² Federale Politie (2021). *Aantal verkeersinbreuken alcohol en drugs in het verkeer*. Brussel: Federale Politie, dienst verkeer. Data op verzoek.
- ²³ Federale politie (2020). *Politie criminaliteitsstatistiek, feiten volgens type middel 2008-2020*. Brussel: Federale politie. Data op verzoek.
- ²⁴ Federale overheidsdienst financiën (2021). *Douane en accijnzen - Inbeslaggenomen hoeveelheden drugs. Cijfers 2020*. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen/jaarverslag/cijfers-2020/controle/aa-douane-en-accijnzen/231
- ²⁵ Sciensano (2020). *Databank BEWSD*. Brussel: Sciensano.
- ²⁶ Rosiers, J., Coghe, E., Peeters, H., Peleman, K., Van Damme, J. (2020). *VAD-leerlingenbevraging in het kader van een Drugbeleid Op School. Syntheserapport schooljaar 2018-2019*. Brussel: VAD. Data op verzoek.
- ²⁷ TNS Political & Social (2014). *Young People and Drugs. Flash Eurobarometer 401*. Brussel: Europese commissie.
- ²⁸ Winstock, A., Barratt, M., Maier, L., Ferris, J. (2018). *Global Drug Survey 2019*. Belgium key findings report. London: GDS.
- ²⁹ Belgian national focal point (2021). *National reporting package EMCDDA. Not published contribution*. Brussels: Sciensano.
- ³⁰ Braekman, E., Charafeddine, R., Demarest, S., Drieskens, S., Gisle, L., & Hermans, L. (2020). *Tweede Covid-19 gezondheidsenquête: eerste resultaten*. Brussel: Sciensano. Gedownload van https://www.sciensano.be/sites/default/files/report2_covid-19his_nl_2.pdf
- ³¹ Berete, F., Braekman, E., Charafeddine, R., Demarest, S., Drieskens, S., Gisle, L. & Hermans, L. (2020). *Vijfde COVID-19-gezondheidsenquête. Eerste resultaten*. Brussel: Sciensano. Gedownload van https://www.sciensano.be/sites/default/files/report5_covid-19his_nl_1.pdf

³² Sciensano (2020). *Het gebruik en het aanbod van drugs tijdens de COVID-19 pandemie en de percepties gelinkt aan de COVID-19 omstandigheden. COVID-19 online drugsonderzoek*. Brussel: Sciensano. Gedownload van https://www.sciensano.be/sites/default/files/covid-19_online_drugsonderzoek_2020.pdf

Colofon

Redactie: David Möbius & Else De Donder, stafmedewerkers VAD

Lay-out concept: www.watf.be

V.U.: dr. H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© december 2021

VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Deze factsheet is gratis te downloaden op

<http://www.vad.be/materialen/detail/factsheet-smartdrugs-->

nieuwe-psychoactieve-stoffen. De informatie uit deze factsheet mag

worden overgenomen mits vermelding van de referentie: VAD (2021).

Factsheet Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS). Brussel: VAD.

